

Inga Upmace^{1,2}, Anda Kīvīte¹, Indra Liniņa¹

¹ Rīgas Stradiņa Universitāte (RSU), Latvija

² Biedrība “Baltijas HIV Asociācija”, Latvija

Mutes dobuma sekrēta testu pilotprojekts
vīriešu, kuriem ir dzimumattiecības ar
vīriešiem (VDV), grupā

19.10.2018. Rīga

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

HIV izplatība Latvijā un epidēmiju virzošie riska faktori

HIV infekcijas izplatība Latvijā kopš 2016.gada – augstākā EU/EEA

HERMETIC: lai gan joprojām visvairāk skartā grupa ir INL, visstraujākais jauno gadījumu skaits pieaugums ir VDV grupā (+24% no 2010-2016.g.)

HERMETIC: vēlu diagnosticē HIV, jo īpaši VDV

SPKC: Kopš 2008 galvenais izplatības ceļš Latvijā - **seksuālā transmisija** (2017.g. – 66% no zināmajiem gadījumiem)

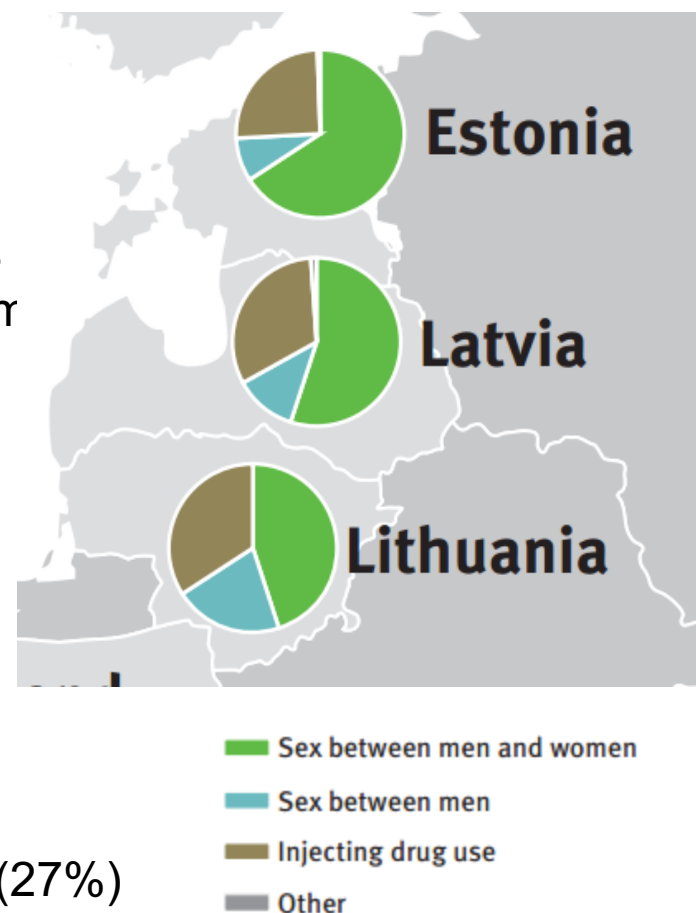
EMIS (2010) dati:

HIV prevalence 7,8% (n=708)

Mazāk kā puse no VDV jebkad mūžā veikuši HIV testu

Viens no sliktākajiem rādītājiem Eiropā attiecībā uz HIV testu pēdējo 12 mēnešu laikā (27%)

ECDC/PVO Euro, 2015

HERMETIC projekta Latvijas
pilotpētījumu VDV grupai īstenoja
biedrība „Baltijas HIV asociācija”

Pamatojums:

Pilotpētījuma iepirkums Nr. RSU-2017/18/ZI-MI-HERMETIC par inovatīvu HIV testēšanas aktivitāšu izmēģinājumu riskam pakļautajai iedzīvotāju grupā (MSM)

(„*The pilot study on innovative HIV testing activities trial in the risk group (MSM)*”)

Pakalpojuma līgums Nr.48-23/2017/073 noslēgts ar Rīgas Stradiņa universitāti 03/08/2017

Īsi par biedrību „Baltijas HIV Asociācija” (BaltHIV):

- Dibināta 2010.gadā
- Kopš 2014.gada -TESTPUNKTS Rīgā, Stabu ielā 19 k2 („Mozaīka” telpās) :
 - Sākotnējā mērķa grupa – VDV, šobrīd atvērts visiem
 - Darība uz vietas un izbraukumos (testēšanas kampaņas „Reizi gadā!”, festivālā „LAMPAS”, lielveikalā „Alfa”, birojos, zupas virtuvē, testēšanas nedēļās)
 - Šobrīd - 6 darbinieki
- Ir vienīgais HIV profilakses punkts Latvijā, kurš sniedz pakalpojumus VDV
 - Rutīnas testēšana, konsultēšana, informācija
 - Pētījumi (HERMETIC, SPKC, PVO)
- **Sadarbības organizācijas:**
 - HIV, TB un STI izplatības ierobežošanas komisija (kopš 2011)
 - SPKC HIV profilakses tīkls (kopš 2015)
 - COBATEST (no 2016)

English

Aktualitātes

HIV/AIDS Latvijā. Zīgu lapa

Zīgu arhīvs

Par mums

Biedrības valde

Kā mums var pievienoties?

Gada pārskati

Mūsu atbalstītāji

Kampaņa #reizigadā

Atklāšanas preses konference

Informatīvie materiāli

Informācija medijos

Paziņojumi medijiem

Iesaistīšanās projektos

COBATEST

Testpunkti

Atbalstošie ārsti

Noderīga informācija

HIV/AIDS Eiropa (ECDC/PVO)

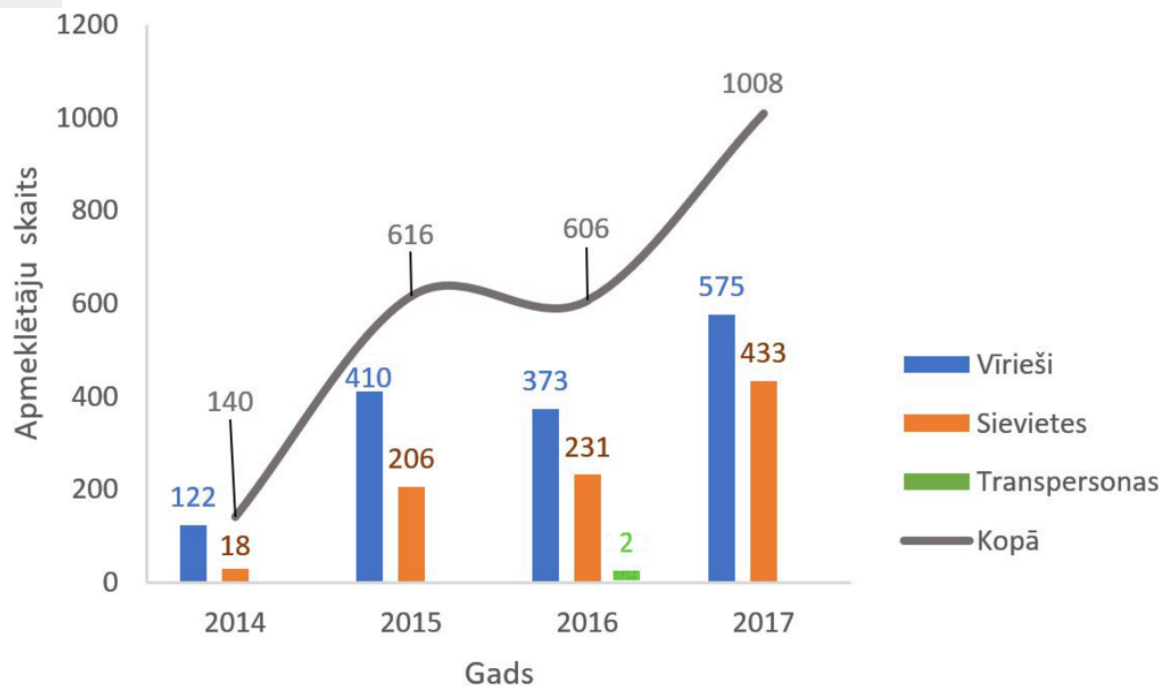
Kampaņa #reizigadā

#REIZIGADĀ – tā saucas HIV/AIDS tēmai veltītā informatīvā kampaņa, ko biedrība "Baltijas HIV asociācija" uzsāk 2016.gada 23. septembrī.

Kampaņas mērķis:

- informēt sabiedrību par satraucošiem HIV izplatības rādītājiem Latvijā, akcentējot, ka HIV var skart jebkuru neatkarīgi no vecuma, dzimuma vai sociālā stāvokļa;
- veicināt iedzīvotāju vēlmi veikt HIV testu reizi gadā, akcentējot ģimenes ārstu lomu;
- mazināt aizspriedumus par HIV slimniekiem kā konkrētas sociālās grupas elementiem.

APMEKLĒTAJU SKAITA PIEAUGUMS NO 2014.-2017.GADAM

Pētījuma mērķis –
inovatīvu metožu izmēģināšana
VDV grupā tālākai to pielietošanas
iespēju izvērtēšanai

Pilotpētījuma uzdevumi :

1. Izmēģināt jaunas testēšanas iespējas VDV grupā, pielietojot eksprestestu HIV1/2 AV noteikšanai mutes dobuma sekrētā
 - Salīdzinot testa rezultātus ar iepriekš lietoto kapilāro asiņu eksprestestu
 - uzzināt respondentu apmierinātību ar jaunajiem testiem (aptauja)
2. Sekot HIV prevalencei VDV vidū
3. Izmēģināt līdz šim Latvijā nepielietotas pētījuma metodes izmantošanas iespējas VDV grupā (RDS = respondentu vadītā atlase)

Kāpēc?

- Lai palielinātu testēšanas aktivitāti un veicinātu agrīnu HIV atklāšanu,
 - ➔ Izmēģināt jaunu eksprestestu HIV noteikšanai mutes dobuma sekrētā (*OraQuick*)
- Tā kā nekad iepriekš VDV pētījumos nav lietota respondentu vadītā atlases metode (RDS),
 - ➔ pielietot to HERMETIC pētījumā atbilstoši metodoloģijai

Ko vēlējāties noskaidrot, pielietojot HERMETIC inovācijas?

Mutes dobuma sekrēta testi

- Vai jauno testu tā lietotāji atzīs /neatzīs par piemērotu un to varētu/nevarētu lietot turpmāk ?
- Identificēt piemērotākās vietas, kur jauno testu lietot
- Noskaidrot jaunā testa precizitāti, salīdzinot ar jau lietoto kapilāro asiņu testu (*CHIL*)

RDS

- Tā kā metode ir precīzāka, ļauj identificēt jaunus, līdz šim nerasniegtus VDV -

vai varēsīm to pielietot pētījuma mērķa grupai ?

Pētījuma plānošana

Pētījuma laika un aktivitāšu plāns

1. Laika plāns:

1 mēnesi sagatavošanas periods (2017.g. augusts)

6 mēneši pētījuma „lauka darbs” un datu vākšana
01/09/2017-28/02/2018

2. Pētījuma posmi:

- Sagatavošanās posms: pētījuma instrumentu gatavošana LV, RU, ENG, darbinieku apmācības
- Kvantitatīvā daļa: lauka darbs (informēšana, testēšana, intervēšana, konsultēšana) , datu vākšana
- Kvalitatīvā daļa: fokusa grupu diskusija, padziļinātās intervijas ar mērķa grupu un speciālistiem
- Datu iesniegšana RSU

Lauka darbs

- Izlases lielums - 200 (sasniegts 205) VDV vecumā no 18 gadiem
- Iekļaušana tikai, parakstot informētās piekrišanas formu
- RDS metodes „sēklas” respondentu skaits - 6 (atšķirīgs vecums, nacionalitāte/valoda, izglītības līmenis, dzimšanas vieta (valsts), HIV status, narkotiku lietošanas pieredze),
- RDS metodes izmantošana 1,5 mēnešus, tad – pāreja uz brīvo atlasī
- Pētījuma vietas
 - Testpunkts nedēļas darba dienu vakaros un sestdienu rītos – ar pierakstu, brīvi
 - Naktsklubs „GOLDEN” – nedēļu nogales, naktīs (atsevišķa telpa)

Personāls un pētījuma instrumenti

3 darbinieku komanda darbam ar 1 VDV:

1. Lauka darba vadītājs – piešķir katram respondentam individuālu numuru, izdod ielūgumus 3 citiem VDV (RDS laikā), uzskaita apmeklējumus, izsniedz dāvanu kartes
2. Informācijas par pētījumu sniedzējs – informē mutiski, izsniedz Informētās piekrišanas formu (ja atsakās – atteikuma formu), izsniedz pašaizpildei aptaujas anketu apmierinātības noskaidrošanai par OraQuick testu
3. Testa veicējs (ārstniecības persona) – konsultē un veic katram VDV 2 testus (*OraQuick and CHIL*), fiksē un salīdzina rezultātus; reaktīva testa gadījumā aicina apmeklēt ārstu diagnozes precizēšanai

Jaunā testa

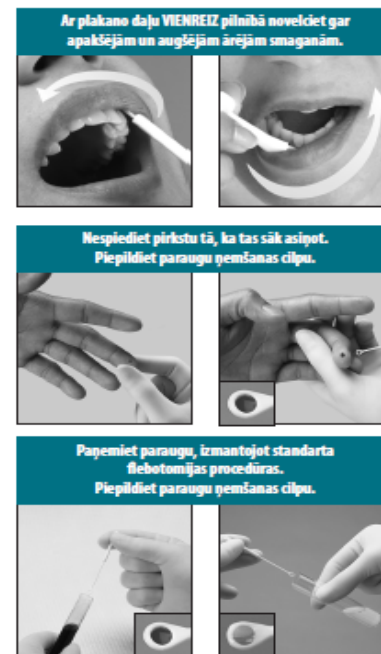
Novērtēšanai

Novērtēšanas instrumenti:

- Aptauja (10 jautājumi) par apmierinātību un uzticēšanos jaunajam testam
- 3 fokusa grupas
- 7 padziļinātās intervijas

VDV apmierinātība ar testu bija augsta:

96,4% VDV rekomendētu jauno testu saviem draugiem, ģimenes locekļiem (kapilāros asins testus – 98,4%)

Eksprestestu rezultāti

- Abi testi uzrādīja līdzīgu rezultātu
 - 27 reaktīvi ar OraQuick
 - 26 reaktīvi un 1 apšaubāms ar Chil
 - 1 apšaubāmais (OraQuick) gadījums bija jau apstiprināts 2005. gadā un saņēma ART
 - 3 jauni reaktīvi HIV testi ar abām testsistēmām
 - Prevalence – 13,2 %
- ☞ Diskusija nākotnei par mutes dobuma testa lietošanu Latvijā – vienīgi izmaksu efektivitātes jautājums

RDS metodes ieviešanas
mēģinājums Latvijā VDV grupā –
šoreiz neveiksmīgs

RDS ķēdes pārtrūka pēc 1,5 mēneša. Kāpēc?

- Vāji savstarpēji sakari geju kopienā, šaurs VDV sociālais tīklojums
 - visbiežāk respondenti nespēja nodrošināt 3 labi zināmu VDV iesaisti, daudziem draugi atrodas ārpus Latvijas
 - Stigmatizācija pašas kopienas vidū
 - Aizņemtība, laika trūkums veltīt 1 stundu pētījumam
 - Bonusu par dalību (dāvanu kartes) pārāk zema vērtība vai nepietiekoša interese par piedāvātā zīmola dāvanu kartēm
 - Kāds norādījis „pārāk šaura telpa, tāpēc bažas par konfidencialitāti”
 - „Sēklas” respondentu izvēle? Vajadzība pēc sociāli aktīvākiem?
- 👉 Secinājums: RDS neļāva ieviest VDV šaurais sociālais tīklojums, stigmatizācija pašas kopienas vidū, iespējams, ne visai veiksmīga „sēklas” respondentu izvēle
- 👉 Metode ir atkārtojama , pamainot atsevišķas pētījuma detaļas

Kopsavilkums

Izejot no HERMETIC projekta pierādījumiem, ka

- VDV ir grupa ar visstraujāk pieaugošo HIV izplatību ,
- Izteikti novēlotām HIV diagnozēm ,
- pētījumā noteikto augsto HIV prevalenci,

Nepieciešams :

- 👉 nodrošināt VDV plašāku pieeju HIV agrīnai atklāšanai,
- 👉 turpināt veikt HIV prevalences un uzvedības risku pētījumus,
- 👉 balstoties uz izpēti, ieviest mērķtiecīgus profilakses pasākumus, iesk. *PreP*,
- 👉 ar diagnosticēšanas brīdi sākt ārstēšanu atbilstoši „*test and treat*” stratēģijai

Paldies BaltHIV komandai par pētījuma veikšanu!

Paldies par uzmanību!

Inga Upmace

Inga.upmace@gmail.com

www.balthiv.com

www.testpunkts.lv

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE